

HET HERZIENE REGLEMENT VAN ARBEID VAN HET NEDERLANDSCH INSTITUUT VAN ACCOUNTANTS

door Drs. S. C. Bakkenist

In de ledenvergadering van 18 Juni 1931 van het Ned. Inst. van Accountants werd een commissie tot herziening van het Reglement van Arbeid benoemd. De commissie is na langdurigen en moeizamen arbeid met haar werk gereed gekomen; haar voorstellen, inhoudende een herzien Reglement van Arbeid, werden met groote meerderheid in de op 7 December 1946 gehouden ledenvergadering goedgekeurd.

Wij wenschen het Ned. Inst. van Accountants van harte geluk met dit belangrijke besluit. Het zal ook den leden der commissie, en in het bijzonder haar voorzitter, Prof. Th. Limperg Jr., groote voldoening hebben geschonken, dat met dit besluit hun werk zoo succesvol werd besloten. De leden van het Instituut zijn den commissie-leden grooten dank verschuldigd voor dezen belangrijken en vruchtdragenden arbeid; het is onze oprechte overtuiging, dat dit Reglement in belangrijke mate zal bijdragen tot de verdere ontwikkeling van het accountantsberoep in Nederland.

Zonder aarzeling kan van het bereiken van een mijlpaal op den levensweg van het Instituut worden gesproken.

Een reglement van arbeid, waarin de grondbeginselen van den accountantsarbeid zijn neergelegd, zal steeds van groote waarde zijn:

eenerzijds voor een gezonde ontwikkeling van het beroep;

anderzijds voor een juiste begripsvorming bij diegenen, die de opdrachten tot onderzoek geven, dus het maatschappelijk verkeer.

Het accountantsberoep heeft sinds de invoering van het „oude” R.v.A. een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt. Dientengevolge was herziening dringend noodzakelijk, opdat de in het Reglement neergelegde beginselen een afspiegeling zouden blijven van de in den kring der beroepsgeenooten heerschende opvattingen. Gedurende de verstreken decennia toch zijn verschillende principieele vraagstukken in discussie geweest, waarover zich langzamerhand eenheid van zienswijze bij het meerendeel der leden had gevormd.

Het „nieuwe” R.v.A. kan dan ook grootendeels worden gezien als een codificatie van het „gewoonterecht”, dat zich in de praktijk heeft gevormd. Dit wil allerminst zeggen, dat over de onderscheiden onderdeelen volledige overeenstemming in instituutskringen bestaat. Dit mag ook niet verwacht worden en zeker mag niet tot zoolang met codificatie gewacht worden. De verslagen van de studievergaderingen en ledenvergaderingen, waarin over de nieuwe concept-regelen werd gediscussieerd, zijn hiervan voldoende bewijs. Dit neemt niet weg, dat het nieuwe reglement gedragen wordt door de groote meerderheid van de leden. Ook dit mag tot groote voldoening stemmen.

De „roode” lijn, welke zoowel door het „oude” als door het „herziene” reglement loopt, is, dat de door den accountant verrichte arbeid, welke aan de af te geven verklaring ten grondslag ligt, zoodanig behoort te zijn, dat door de verklaring geen grooter vertrouwen wordt gewekt dan door den arbeid wordt gerechtvaardigd.

Dit grondbeginsel wordt in het herziene reglement verder en meer systematisch uitgewerkt dan in het oude.

Zoo treffen wij thans in het herziene reglement artikelen aan, die de samenwerking van accountants in maatschapsverband, dan wel met gebruikmaking van een gemeenschappelijken naam, regelen. (art. 4).

In artikel 5 wordt een uitspraak gedaan over de verantwoordelijkheid, en de gevolgen van den te verrichten arbeid, die de accountant, lid van het N.I.v.A., op zich neemt, wanneer hij met een niet-lid van het Instituut, of een daarmede gelijkgestelde vereeniging, samenwerkt.

De commissie was van meening, dat geen bijzondere voorzieningen voor den accountant in publieken dienst getroffen mochten worden, zooals aanvankelijk van de zijde der accountants in publieken dienst met klem werd betoogd. Het is verheugend, dat de commissie er tenslotte in geslaagd is deze groep van de juistheid van haar zienswijze te overtuigen. Daarom maakt het reglement geen onderscheid tusschen deze groep en de overige accountants en is het reglement volledig van toepassing op iedere werkzaamheid, verricht in de functie van accountant.

Over het vraagstuk van de samenwerking van den public accountant met den internen accountant, wordt in artikel 7 de uitspraak gedaan, dat de public accountant gehouden is zich door eigen aanvullend onderzoek een deugdelijken grondslag voor zijn verklaring te scheppen. Hiermede heeft de commissie en met haar de ledenvergadering, die dit reglement en dus ook dit artikel heeft goedgekeurd, de uitspraak gedaan, dat de arbeid door den internen accountant verricht, niet in de plaats kan treden van die van den public accountant.

Zooals bekend, werd in het verleden door verschillende interne accountants betoogd, dat hun verklaring van gelijke waarde zou zijn als die van den public accountant.

De artikelen 9 t/m 15 handelen over de „verklaringen in het algemeen.” Hieruit blijkt, dat de commissie terecht aan de accountantsverklaring een groote beteekenis toekent.

Art. 10 onderstreept nogmaals duidelijk, dat het den accountant in principe niet is toegestaan verklaringen af te geven, die niet steunen op eigen arbeid, tenzij met nauwkeurige bronvermelding. De accountant zal hierbij met groote zorgvuldigheid te werk moeten gaan.

Ook het herziene reglement onderscheidt de „goedkeurende” verklaring en de verklaring met een „voorbehoud”. (zie art. 11), met dien verstande echter, dat het herziene reglement thans den eisch van het voorbehoud uitstrekt tot iedere verklaring van den accountant en dien niet beperkt tot de verklaring met betrekking tot het onderzoek van de jaarrekening, zooals het oude reglement deed. Voorts dient het voorbehoud deel uit te maken van de verklaring; het behoort hiermede onverbrekkelijk te zijn verbonden. Tenslotte is in dit verband belangrijk art. 12, dat bepaalt, dat het voorbehoud de strekking der verklaring niet te niet mag doen, noch aan deze strekking wezenlijk afbreuk mag doen.

Wij willen besluiten met art. 17, waarin een punt, dat de gemoederen jaren heeft bezig gehouden, thans afdoende wordt geregeld, t.w. het zich jaarlijks herhalende zelfstandige balansonderzoek. Zoo een lid opeenvolgende jaarbalansen onderzoekt, zonder onderzoek van de juistheid van de winst- en verliesrekening, moet dit lid uitdrukkelijk de mededeeling opnemen, dat hij geen goedkeurende verklaring afgeeft, zoo vermeldt de toelichting van de commissie bij dit artikel.

Het is allerminst onze bedoeling geweest het herziene reglement aan een uitvoerige bespreking te onderwerpen. Dit ware niet wel mogelijk, omdat achter ieder artikel en soms achter een enkel woord „een wereld van gedachten” schuil gaat. Mede daarom hebben wij gemeend te kunnen volstaan met het aanstippen van enkele der belangrijkste artikelen. Daarenboven volgt hierna de volledige tekst van het herziene reglement tezamen met het „oude” reglement, zoodat iedere belangstellende gelegenheid heeft beide reglementen met elkaar te vergelijken.

Ongetwijfeld zal, ook na de uitvoerige discussies, welke over de conceptregelen reeds werden gevoerd, dit reglement nog vele pennen en gemoederen in beweging brengen. Dit betreuren wij niet; neen, wij juichen dit toe, omdat wij er zeker van zijn, dat iedere gedachtenwisseling, die gedragen wordt door den wensch opbouwend werk te leveren, de ontwikkeling en daarmee de maatschappelijke beteekenis van het accountantsberoep ten goede zal komen.

HET OUDE REGLEMENT VAN ARBEID

Art. 1.

De leden van het Nederlandsch Instituut van Accountants zijn gehouden om hunnen arbeid op zoodanige wijze te verrichten, dat zij op goede gronden overtuigd zijn van de juistheid der medegedeelde uitkomst.

Art. 2.

De leden zijn verplicht bij de mededeeling van de uitkomst van hunnen arbeid alle inlichtingen te verschaffen, welke noodig zijn, om een juist denkbeeld van die uitkomst te geven.

Art. 3.

De leden zijn niet verplicht, mededeeling te doen van de werkzaamheden, welke zij hebben verricht, teneinde zich van de hun opgedragen taak te kwijten, tenzij deze mededeelingen mochten noodig zijn, ter voldoening van Art. 2 van dit reglement.

Zij hebben uitdrukkelijk te vermelden de gegevens, welke hun bij hunnen arbeid hebben ontbroken, voor zoover die noodig waren om te voldoen aan het voorschrift van Art. 1.

Art. 4.

Het is den leden niet geoorloofd, in hunne rapporten andere mededeelingen te doen, dan die, welke betrekking hebben op door hen overeenkomstig Art. 1 verrichte werkzaamheden, tenzij met nauwkeurige omschrijving van de bron, waaruit die andere mededeelingen zijn geput.

Art. 5.

De leden zijn niet verantwoordelijk voor omissiën, welke het onderzoek der administratie niet aan het licht kon brengen.

Art. 6.

Behoudens het in het vervolg van dit artikel bepaalde en met inachtneming van de in Art. 7 gegeven nadere omschrijving van het balansonderzoek, geldt voor de leden de regel, dat de onderteekening van een stuk de goedkeuring van den inhoud daarvan medebrengt.

Elk voorbehoud te dezen opzichte moet schriftelijk worden gemaakt.

Deze schriftelijke verklaring moet onmiddellijk boven de handteekening worden geplaatst; zij behoeft echter geen nadere omschrijving van het gemaakte voorbehoud te geven, mits zij voor het bestaan van zoodanig voorbehoud, met gebruikmaking van de woorden: „onder het voorbehoud gemaakt” verwijst naar het geschrift, waarin de omschrijving is te vinden.

De in de voorgaande alinea bedoelde verklaring kan niet worden vervangen door een omschrijving van den verrichten arbeid.

Alle bepalingen van dit artikel zijn eveneens van toepassing op de onderteekening, welke ten doel heeft het vaststellen der identiteit van het onderteekende stuk.

Art. 7.

Het balansonderzoek omvat het onderzoek naar de boekhoudkundige juistheid der op de balans voorkomende bedragen en de juistheid der daarbij gegeven omschrijvingen en naar het bestaan en de waardeering der activa en passiva.

Indien een lid, op grond van het vorenomschreven onderzoek, van oordeel is, dat de balans een juist beeld geeft van den toestand van het vermogen, waarop die balans betrekking heeft, onderteekent hij de balans, al of niet onder toevoeging eener toelichtende verklaring.

Een dusdanige goedkeuring der balans strekt zich ten opzichte van het bestaan der koopmansgoederen en gebruiksbezittingen, zoomede ten opzichte van de waardeering dier goederen en de afschrijvingen op die bezittingen, niet verder uit, dan van den niet-ter-zakekundige verlangd kan worden.

Indien een lid het in alinea 1 omschreven balansonderzoek niet in zijn vollen omvang heeft verricht, maakt hij van deze omstandigheid melding, met inachtneming van het bepaalde bij alinea 2, 3 en 4 van Art. 6.

Art. 8.

Indien een lid een balans heeft onderzocht en niet de daarbij behorende winstrekening, is hij slechts verantwoordelijk voor de juistheid van de cijfers der activa en passiva en niet voor de juistheid van het in de balans opgenomen, respectievelijk verwerkte winstsaldo of verliessaldo.

In dit geval is het lid verplicht, om de onderteekening van de balans te stellen onder de volgende verklaring: „*Bovenstaande balans gecontroleerd en accoord bevonden, zonder onderzoek naar de juistheid van het daarin opgenomen (resp. verwerkte) winstsaldo of verliessaldo*”.

Deze verklaring kan worden vervangen door eene verwijzing naar de desbetreffende bepaling van een openbaar gemaakt en algemeen verkrijgbaar gesteld reglement, houdende de voorschriften omtrent de wijze, waarop het accountantsonderzoek geschiedt bij het betrokken privaats- of publiekrechtelijke lichaam, mits in die bepaling de accountant uitdrukkelijk wordt ontheven van de verantwoordelijkheid voor de juistheid van het in de balans verwerkte, resp. opgenomen winstsaldo of verliessaldo.

Art. 9.

Het is den leden geoorloofd, den hun opgedragen arbeid onder hunne verantwoordelijkheid, mede door hunne assistenten te doen verrichten. Ook op den aldus verrichten arbeid zijn de bepalingen van dit Reglement voor de leden van toepassing.

Art. 10.

Overtreding van de bepalingen van dit Reglement wordt gestraft op de wijze, als in de Statuten en in het Reglement van Tucht en de Kamer voor Geschillen is bepaald.

Art. 11.

Rit Reglement treedt in werking op 1 Januari 1919.